

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра економічної та соціальної географії і туризму

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Майя НІКОЛАСВА

« 27 » 09 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

"ПІДПРИЄМНИЦТВО В СФЕРІ ТУРИЗМУ"

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: 24 Сфера обслуговування

Спеціальність: 242 Туризм

Освітньо-професійна/наукова програма: Туризм

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 3,5 годин – 105 змістових модулів – 2	Галузь знань <u>24 Сфера обслуговування</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>242 Туризм</u> (код і назва) Рівень вищої освіти: <u>Перший (бакалаврський)</u>	<i>Вибіркова</i>	
		Рік підготовки:	
		3-й	
		Семестр	
		5-й	
		Лекції	
		22 год.	
		Практичні, семінарські	
		20 год.	
		Лабораторні	
		год.	
		Самостійна робота	
		63 год.	
		Форма підсумкового контролю: <i>залік</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – вивчення основних засад підприємництва та передумов і особливостей його впровадження у туристичній діяльності – організація власного туристичного бізнесу, вибору форм напрямків діяльності у сфері туризму, вивчення ринку туристичних послуг – впровадження відповідних форм менеджменту та маркетингу, пошук та класифікація туристичних регіонів та ринкових туристичних ніш, визначення перспектив подальшого розширення та розвитку сфери туристичної діяльності.

Завдання: підготовка студентів спеціальності «Туризм» до самостійної діяльності, надання необхідного мінімуму знань та навчально-методичних напрацювань і навичок для можливості створення власної справи у туристичному бізнесі.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей (К):

а) загальних:

К03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

К04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу

К05. Прагнення до збереження навколишнього середовища

К06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

К07. Здатність працювати в міжнародному контексті;

К08. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;

К09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми;

К10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

б) спеціальних/фахових:

К17. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій;

К18. Здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління;

К19. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів;

К20. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного);

К21. Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту.

Програмні результати навчання (ПР):

ПР07. Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт;

ПР08. Ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися;

ПР09. Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки;

ПР10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративноуправлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна);

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- про основні передумови та засади підприємництва ;
- про основи маркетингу та менеджменту;
- про державну політику у туристичній діяльності;
- про правові засади та умови реєстрації туристичних підприємств;
- про систему оподаткування туристичного бізнесу;
- про перспективу розвитку туристичного бізнесу в країні та її регіонах;

вміти:

- самостійно оцінювати власну здатність та готовність до підприємницької діяльності;
- аналізувати значення передумов та засобів підприємницької діяльності;
- оцінювати ризики підприємництва;
- давати характеристику особливостям підприємницької діяльності у різних сферах;
- характеризувати форми та види підприємницької діяльності;
- користуватися елементарними математичними способами: графічним моделюванням, формулами для розрахунків макроекономічних показників;
- аналізувати результати підприємницької діяльності за основними показниками (прибутки, витрати, продуктивність, рентабельність тощо).

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основні засади підприємництва

Тема 1. Сутність та об'єктивні основи функціонування підприємництва.

Історичний розвиток підприємництва. Основні функції підприємця та підприємництва. Передумови та принципи розвитку підприємництва – економічна свобода, конкуренція, мотивація. Права та обов'язки, відповідальність та етика поведінки підприємця. Оцінка здатності до підприємницької діяльності у сфері туризму.

Тема 2. Організаційні форми підприємницької діяльності.

Види та сфери підприємницької діяльності. Організаційні одиниці підприємництва. Організаційно-правові та організаційно-економічні форми підприємництва. Види та об'єднання підприємств.

Тема 3. Менеджмент та маркетинг у підприємстві.

Сутність менеджменту. Техніко-економічне обґрунтування та бізнес планування. Організація маркетингу – реклама, сегментація ринку (пошук власної ринкової ніши). Доходи та витрати фірми.

Тема 4. Державна підтримка та правове забезпечення розвитку підприємництва.

Сутність та методи державного регулювання – законодавча база, система оподаткування. Кооперація та самоорганізація суб'єктів підприємництва.

Змістовий модуль 2. Підприємництво у туристичній діяльності.

Тема 5. Туристичний бізнес, як специфічний вид підприємницької діяльності.

Становлення та розвиток туристичного бізнесу в Україні. Особливості розвитку туристичного бізнесу – загально-географічні, соціально-економічні, геополітичні та культурно-історичні передумови. Форми та види туристичної діяльності як критерій різноманітності та перспектив розвитку бізнесу у туристичній сфері.

Тема 6. Середовище туристичного підприємства. Туристичне підприємство в структурі індустрії туризму.

Зовнішнє середовище туристичної фірми. Внутрішнє середовище туристичних організацій. Специфіка діяльності та класифікація туристичних підприємств. Особливості організації господарської діяльності туристичних підприємств – правові та економічні засади, сутність та функції суб'єктів та об'єктів туристичного бізнесу.

Тема 7. Створення та реєстрація туристичних підприємств.

Засновницькі документи туристичного підприємства та порядок їх підготування. Статутний капітал туристичного підприємства та його формування. Державна реєстрація туристичних підприємств.

Тема 8. Організація підприємницької діяльності в агротуризмі.

Аграрний туризм як продукт спеціалізації та диверсифікації туристичної діяльності. Підприємницька складова агротуристичної діяльності. Регіональні умови

розвитку підприємництва в сфері агрорекреаційної діяльності. Напрями розвитку агротуристичної діяльності.

Тема 9. Міжнародний туризм як сфера туристичної діяльності.

Міжнародний туризм як об'єкт вивчення. Міжнародний туризм як явище міжнародної економіки. Підходи до обрахунків в міжнародному туризмі. Туристичний попит та його географія.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усь -ого	у тому числі					Усьо -го	у тому числі				
		л	п/с	лаб	інд	ср		л	п/с	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Основні засади підприємництва												
Тема 1. Сутність та об'єктивні передумови підприємництва	11	2	2			7						
Тема 2. Організаційні форми підприємницької діяльності.	11	2	2			7						
Тема 3. Менеджмент та маркетинг у підприємстві.	11	2	2			7						
Тема 4. Державна підтримка та правове забезпечення розвитку підприємства.	11	2	2			7						
Разом за змістовим модулем 1	44	8	8			28						
Змістовий модуль 2. Підприємництво у туристичній діяльності												
Тема 5. Туристичний бізнес як специфічний вид підприємницької діяльності.	11	2	2			7						
Тема 6. Середовище функціонування туристичного підприємства. Туристичні підприємства в структурі туристичного бізнесу.	11	2	2			7						
Тема 7. Створення та реєстрація туристичних підприємств.	11	2	2			7						

Тема 8. Організація підприємницької діяльності в агротуризмі.	15	4	4			7						
Тема 9. Міжнародний туризм як сфера підприємницької діяльності.	13	4	2			7						
Разом за змістовим модулем 2	71	14	12			35						
Усього годин	105	22	20			63						

* – за наявності

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Організаційні форми підприємництва та особливості їх позиціонування у сфері туристичного бізнесу.	2
2	Розвиток та проблеми організації та реалізації підприємницьких ідей на регіональному та міжнародному рівнях туристичної діяльності.	4
3	Визначення та аналіз власної здатності до підприємницької діяльності.	2
4	Аналіз економічної діяльності малого підприємництва с турфірмою; техніко-економічне обґрунтування, бізнес планування, аналіз доходів та витрат.	4
5	Типізація регіонів за перевагами та умовами щодо розвитку туристичного бізнесу.	2
6	Розрахунок курсів національних та іноземних валют.	2
7	Створення та реєстрація туристичної фірми.	2
	Р а з о м	20

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин
1.	<p><u>Тема 1.</u> Сутність та об'єктивні основи функціонування підприємництва.</p> <p>Повторення лекційного матеріалу з метою підготовки до поточного опитування.</p> <p>Підготовка до семінарського заняття за темою: «Організаційні форми підприємництва та їх позиціонування у сфері туристичного бізнесу (I частина)</p> <p>Підготовка до виконання практичної роботи № 1 – Визначення та аналіз власної здатності до підприємницької діяльності.</p>	7
2.	<p><u>Тема 2.</u> Організаційні форми підприємництва.</p> <p>Повторення лекційного матеріалу з метою підготовки до поточного опитування.</p> <p>Підготовка до семінарського заняття за темою «Організаційні форми підприємництва та їх позиціонування у сфері туристичного бізнесу (II частина).</p>	7
3.	<p><u>Тема 3.</u> Менеджмент та маркетинг у підприємстві.</p> <p>Підготовка до поточного опитування.</p> <p>Ознайомлення зі схемою техніко-економічного обґрунтування роботи фірми (малого підприємства) та принципами бізнес планування діяльності фірми.</p> <p>Вивчення принципів та методів управління малим та середнім підприємством (фірмою). Класифікація ризиків у роботі підприємства. Умови збереження комерційної таємниці. Характеристика витрат та доходів туристичної фірми.</p> <p>Підготовка до виконання практичної роботи № 2 «Аналіз економічної діяльності малого підприємства.</p>	7
4.	<p><u>Тема 4.</u> Державна підтримка та правове забезпечення розвитку підприємства.</p> <p>Вивчення законодавчої бази малого бізнесу в Україні та за кордоном.</p> <p>Характеристика податкової системи держави.</p> <p>Вивчення та характеристика процесів кооперування та самоорганізації суб'єктів підприємництва.</p>	7
5.	<p><u>Тема 5.</u> Туристичний бізнес як специфічний вид підприємницької діяльності.</p> <p>Повторення лекційного матеріалу з метою підготовки до поточного опитування.</p> <p>Вивчення та характеристика передумов розвитку туристичного бізнесу на регіональному рівні (Одещина).</p> <p>Вивчення форм та видів туристичної діяльності у</p>	7

	перспективі поширення туристичного сервісу. Підготовка реферату за тематикою і напрямом «Специфіка туристичного бізнесу».	
6.	<u>Тема 6.</u> Середовище туристичного підприємництва. Туристичне підприємництво в структурі індустрії туризму. Вивчення лекційного матеріалу з метою підготовки до поточного опитування. Вивчення середовища діяльності туристичних організацій. Вивчення засад та принципів класифікації туристичних підприємств.	7
7.	<u>Тема 7.</u> Створення та реєстрація туристичних підприємств. Вивчення та повторення лекційного матеріалу з метою підготовки до поточного опитування. Вивчення засновницьких документів туристичного підприємництва та порядку їх підготування. Підготовка рефератів за тематикою «Статутний капітал туристичного підприємства та його формування. Ознайомлення з порядком реєстрації туристичних підприємств. Підготовка до практичної роботи № 3 «Створення та реєстрація туристичної фірми».	7
8.	<u>Тема 8.</u> Організація підприємницької діяльності в агротуризмі. Вивчення та повторення лекційного матеріалу з метою підготовки до поточного опитування. Характеристика підприємницької складової агротуристичної діяльності. Підготовка рефератів за тематикою, присвяченою агротуристичному бізнесу. Вивчення регіональних особливостей розвитку підприємництва в сфері агрорекреаційної діяльності.	7
9.	<u>Тема 9.</u> Міжнародний туризм як сфера підприємницької діяльності. Вивчення та повторення лекційного курсу з метою підготовки до поточного опитування. Вивчення та характеристика об'єкта та предмета міжнародного підприємництва у туризмі. Підготовка до виконання практичної роботи № 4 «Типізація регіонів за перевагами та умовами розвитку туристичного бізнесу. Підготовка до виконання практичної роботи № 5 «Розрахунок курсів національних та іноземних валют».	7
	Разом	63

До самостійної роботи відноситься:

Індивідуальне навчально-дослідне завдання

№№	Зміст ІНДЗ	Кількість годин
1.	<u>ІНДЗ 1.</u> Дослідити та проаналізувати історичні передумови виникнення підприємництва. Розглянути критерії здатності до підприємницької діяльності.	5
2.	<u>ІНДЗ 2.</u> Проаналізувати механізм менеджменту фірми. Розглянути варіанти покращення та організації маркетингу у сфері туристичного бізнесу. Проаналізувати перспективу підвищення доходів та оптимізації прибутків підприємства.	5
3.	<u>ІНДЗ 3.</u> Провести дослідження зовнішнього середовища туристичної фірми як визначального фактору розвитку та спрямування туристичного бізнесу. Проаналізувати особливості організаційних форм туристичного підприємництва. Розглянути типи та види форм туристичного спрямування.	5
4.	<u>ІНДЗ 4.</u> Проаналізувати специфіку підприємницької діяльності у сфері агротуризму. Розглянути вплив регіональних особливостей розвитку агротуристичного бізнесу. Дослідити економічну діяльність фірми у сфері агротуризму.	5
5.	<u>ІНДЗ 5.</u> Проаналізувати систему міжнародного туристичного бізнесу. Простежити її залежність від процесів глобалізації, насамперед, у світовій економіці, політичних, національно-етнічних, культурно-історичних конфесійних чинників. Дослідити особливості підприємницької діяльності на міжнародному ринку туристичних послуг.	5

9. Методи навчання

Лекції, практичні роботи, семінарські заняття, індивідуальна робота зі студентами, проведення консультацій, проведення контрольних робіт, обговорення тем доповідей, рефератів за тематикою навчальної дисципліни.

10. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Оцінка виконання практичних робіт, поточне опитування за тематикою лекційного матеріалу, перевірка контрольних робіт та оцінка відповідей за питаннями підсумкового контролю.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
Добре	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання	правильно вирішив більшість практичних завдань; має стійкі навички виконання завдання

	для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	
Задовільно	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
Незадовільно з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. Питання для підсумкового контролю

1. Визначення понять «підприємець» та «підприємництво». Функції підприємця та підприємства.
2. Організаційні форми підприємництва та їх специфіка у туристичній сфері.
3. Менеджмент та маркетинг у підприємстві. Особливості ринку туристичних послуг.
4. Законодавча база та державне регулювання у сфері туристичного бізнесу.
5. Становлення та розвиток туристичного бізнесу в Україні.
6. Форми та види підприємницької діяльності у туристичній галузі. Типи підприємств у сфері туристичного бізнесу.
7. Середовище туристичних організацій.
8. Агротуризм як продукт спеціалізації та диверсифікації туристичної діяльності. Напрямки розвитку агротуристичної діяльності.
9. Міжнародний туризм як явище міжнародної економіки.
10. Обрахунки в міжнародному туризмі. Туристичний попит та його географія.
11. Географічні передумови розвитку туристичного бізнесу.
12. Формування та структура доходів та витрати у туристичному бізнесі.
13. Основні засади, чинники та ризики у сфері туристичного бізнесу.
14. Напрямки та особливості розвитку туристичного бізнесу в Українському Причорномор'ї.
15. Туристичні ресурси та туристична інфраструктура як фактори спеціалізації у туристичному підприємстві.
16. Які причини зумовлюють необхідність дослідження зовнішнього середовища діяльності туристичної фірми?
17. Фактори внутрішнього середовища туристичного підприємства.
18. Вплив демографічного зсуву на розвиток туризму.
19. Державна підтримка туристичної індустрії в країнах Західної Європи.
20. Негативні чинники розвитку візного туризму в Україні.
21. Напрямки державної туристичної політики в Україні.
22. Особливості формування прибутку підприємства.
23. Витрати виробництва.
24. Технологічні типи виробництва.
25. Які аспекти має враховувати бізнес-план?
26. Які існують підходи до визначення маркетингу у туризмі?
27. Сегментація туристичного ринку на ВТО.
28. Туристична карта світу: головні особливості.
29. Принципи оподаткування туристичної діяльності.
30. Функції туристичного підприємства.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Орієнтовний приклад для заліку

Поточний контроль									Модульний контроль	Сума балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
5	5	5	5	10	10	10	10	10	30	100

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Конспекти лекцій та практичних занять.
3. Методичні матеріали до проведення лабораторних, практичних занять та виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань.
4. Підручники і навчальні посібники.
5. Питання для поточного контролю і тестові завдання.
6. Презентації, ілюстративно-демонстраційні засоби навчання, програмне забезпечення.

14. Рекомендована література

Основна

1. Алейнікова Г.М. Організація управління тур бізнесом: навчальний посібник. Донецьк, ДІТБ. 2002. 184.
2. Варналій З.С. Основи підприємництва. Київ, Знання-Прес». 2003. 240.
3. Герасименко В.Г., Нездоймінов С.Г. Організація підприємницької діяльності в агротуризмі. Одеса, Пальміра. 2011. 176.
4. Герасименко В.Г. Основи туристського бізнесу. Одеса, Чорномор'я. 1997. – 160.
5. Закон України «Про туризм». *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 31.
6. Захарчик Г.М. Основи підприємництва. К, Знання. 2008. 437.
7. Кудла Н. Основи сільського туризму. Драгобич. 2006. 62.
8. Кузишин А.В. Міжнародний туризм. Тернопіль, Віктор. 2016. 204.
9. Нездоймінов С.Г. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з курсу «Економіка турфірми» для студентів III курсу всіх форм навчання спеціальності «Туризм». Одеса, ОДЕУ. 2005. 33.
10. Нездоймінов С.Г. Соціально-економічні фактори розвитку підприємництва в туристичних регіонах України. *Таврійський економічний журнал*. 2008. № 1. 27-33.
11. Павлецький В.Я. Організація підприємницької діяльності в туризмі: опорний конспект лекцій для студентів III курсу всіх форм навчання спеціальності «Туризм». Одеса, ОДЕУ. 2008. 77.
12. Рутинський М.Й., Зінько Ю.В. Сільський туризм. К, Знання». 2006. 271.
13. Шимечко Г.І., Черевко В.Г. Агротуризм як напрям підприємництва: теорія і практика. Львів, Ліга-Прес. 2009. 206.

Додаткова

1. Агафонова Л.Г. Туризм, готельний та ресторанний бізнес, ціноутворення, конкуренція, регулювання. К, Знання. 2002. 351.
2. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про туризм». *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 13. 434-452.
3. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). К, Альтерпрест. 2005. 436.
4. Методика розрахунків обсягів туристичної діяльності. *Офіційний вісник України*. 2003. № 50. 34-55.
5. Правик Ю.М. Маркетинг туризму. К., Знання. 2008. 303.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. Закони України. <http://zakon4.rada.gov.ua.laws>
2. Карти міст України. <http://2gis.com.ua>
3. Державне агентство розвитку туризму. <http://tourism.gov.ua>